

3. Супрун Н. Гнат Хоткевич – музикант. Рівне: Ліста, 1997. 279 с.
4. Хоткевич Г. Підручник гри на бандурі. I ч. Львів: Видавництво Наукового товариства ім. Т. Шевченка, 1909. 20 с.
5. Хоткевич Гнат. Підручник гри на бандурі. Ч. I. (теоретична). Харків: ДВУ, 1930. 19с.
6. Хоткевич Гнат. Підручник гри на бандурі. Ч. II. (Вправи). Харків: ДВУ, 1929. 45с.
7. Хоткевич Гнат. Підручник гри на бандурі. Ч. I. (Вправи). Харків: ДВУ, 1929. 59с.
8. ЦДІАЛ України. Ф. 688, оп. 1, спр. 332, арк. 23 зв.
9. ЦДІАЛ. Ф. 688, оп. 1, спр. 336.
10. Dutchak Violetta. Wykonawstwo bandurowe w Galicji do 1939 roku. *Musica Galiciana*. Rzeszów: WUR, 2008. Pp. 147–156.

Анастасія БЛАГА
(Житомир, Україна)

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМПОЗИТОРСЬКОГО СТИЛЮ МИСЛЕННЯ МАКСИМА БЕРЕЗОВСЬКОГО

На другу половину XVIII століття припадає кульмінаційний злет української духовної музики. У найкращих творах вона не поступалася перед досягненнями європейської музичної культури. У цей час, в українській музиці сформувався і розвинувся новий стиль духовної музики. Класиком цього стилю став український композитор Максим Созонович Березовський (1745-1777).

Саме у творчості М. Березовського сформувався циклічний духовний концерт нового стилю, у якому він відштовхнувся від традицій партесного концерту українського стилю з перехідними тенденціями від старого бароко до концерту нового стилю. Так, наприклад хоровий цикл концерту «Бог на Божім зібранні стоїть» складається з шести частин: *Allegro – Largo – Allegro – Vivache – Moderato – Allegro*. Хоровий концерт «Господь воцарися» складається з чотирьох частин: *Allegro – Andante – Moderato – Allegro*. Дещо відмінне співвідношення

частин у концерті «Не отвержи мене во время старости». Він так само має чотири частини, але починається цикл з повільної частини (*Adagio – Allegro – Adagio – Allegro*) [3].

Хорові концерти М. Березовського мають філософське спрямування. Зокрема, у концерті «Бог на Божім зібранні стоїть» композитор використовує філософсько-моралізуюче спрямування, а в концерті «Не отвержи мене во время старости» музика сповнена філософськими роздумами, лірико-скорботною музичною образністю. Драматургія циклу «Не отвержи мене во время старости» дає протиставлення двох сфер: особистісної з психологізованою ліричною образністю, і сфери пов'язаної зі злими силами, що переслідують людину.

На думку Л. Корній у творчості М. Березовського сформувався два види духовного концерту нового стилю: урочисто-панегіричний («Господь воцарися») та лірико-драматичний («Не отвержи мене во время старости»). В урочисто-панегіричних концертах цикл починається із швидкої частини (швидка – повільна – у поміркованому темпі – швидка), а в лірико-драматичному концерті – з повільної (повільна – швидка – повільна – швидка) [2, 202]. Крайні частини мають однакову тональність, а середні написані в близькоспоріднених тональностях. Останні частини в концертах Березовського здебільшого є фугами. Таким чином, можна стверджувати, що у творчості М. Березовського відбулася типізація хорового класичного циклу.

Вивчаючи характерні особливості композиторського стилю мислення М. Березовського, Л. Корній визначає такі особливості: тематична цілісність циклу, ознаки монотематизму, антропологічне начало, мелодизація голосів, інтенсивність гармонічного розвитку, поєднання акордової поліфонічної фактури, створення зразку класичної фуґи [2, 202–203].

М. Березовський майстер великої поліфонії. Він створив зразки класичної фуґи, позначеної рисами українського національного стилю. Зокрема хоровий концерт «Бог на Божім зібранні стоїть» має гармонічно-поліфонічну фактуру: перша, третя, п'ята і шоста частини – з гармонічною фактурою, чет-

верта частина написана у поліфонічній формі фугато. У концерті «Господь воцарися» яскраво проявилася фактура концертного стилю: I ч. – акордово-гармонічна фактура поєднується з імітаційною, II ч. – поперемінно звучать хорові групи, III ч. – постійне гармонічне багатоголосся, IV ч. – є fuga. Новаторство концерту «Не отвержи мене во время старости» полягає у поєднанні українських народнопісенних елементів із західноєвропейською технікою фуґи [1]. На підставі вищезазначеного можна стверджувати, що хоровий концерт М. Березовського є яскравим взірцем поліфонічної хорової сюїти з рисами форми класичного концерту.

Отже, М. Березовський став творцем хорового концерту нового типу, в якому поєдналися кращі європейські традиції зі стильовими засадами українського фольклору. Музика М. Березовського позначена глибоким змістом, гуманізмом, справжньою художньою майстерністю. Хорова творчість М. Березовського – одне з найвищих мистецьких досягнень української музики другої половини XVIII століття.

Література:

1. Історія української музики. Том 1.: Від найдавніших часів до середини XIX століття / [ред. кол.: М. Гордійчук (відп. ред.)]. Київ, 1989. 448 с.
2. Корній Л. Історія української музики. Частина друга (друга половина XVIII століття), Київ – Харків – Нью-Йорк, 1998. 198 с.
3. Юрченко М. Виконавсько-структурні особливості хорових концертів Максима Березовського. *Українське мистецтвознавство: матеріали дослідження, рецензії: зб. наук. праць. ІМФЕ ім. М. Рильського. НАН України Київ, 2018. Вип. 18. С. 25–37.*